

sinc lliures --- les quals ells *se esgualen* e lo balle les lleva», a. 1518 (*Spill* de Castellbò, fº 60r).

Egualer-se 'igualar-se, equiparar-se': «a mi seria semblant que'l rey degués haver en son consell bèsties simples e humils, per ço que no s'ergulessen, ne que ab lo rey no-s volgessen *egualer*», Lluïll (*Merav.*, Ag. 1, 197; = *agolejar*, *NCL.* II, 95); «qui-l beneset Sent Maletxies as *enualeyat* al mèrit dels teus sants», *VidesR*, 180r1 (i nota) traduint «--- meritis coaequasti» (537.29); i cita de Corsuno en *AlcM*.

Degué existir un verb *eixegular* (amb variant *eixagolar*) en el sentit de 'desigualar', 'desfer l'equiparació': va grafat *eixagollar*, hapax en un doc. de 1386 de la Història de Pollença (*AlcM* fa constar que hi va oposat a *agolar*); i Spitzer (*LexikK*, 45, seguit per *AlcM*) postulen un EX-^sAEQUALIARE; però aquesta derivació en -IARE és merament construïda¹ i ben poc versemblant, i sobretot és un supòsit innecessari, car en aqueixos docs. és força freqüent la grafia amb -ll- abusiva en lloc de -l-.

+*Conegual*, emprat pels *Usatges* en el sentit de 'd'igual rang o posició', per traduir el llatí COAEQUI o COAEQUATI: «si avia plet enfre-ls mayors e-ls menors --- los mayors juren als menors per si meteis, si -ls menors poden aver lurs *conegual* qui per éls juren» (*NCL.*, 127).

Desigual: «aportaren-li un cavall perquè cavalcàs: ---Verament ---dix lo rey--- no faré: tots los altres van a peu, que yo anàs a cavall, cosa seria molt *desiguals*», JoMartorell (cap. 25, Ag. I, 75); «la lliura se parteix en estes parts iguals --- mes se pot partir en estes parts *desiguals*», OPou (*ThPu.*, 203).

Aribau llança el crit de despertada: «Adéu-siau, turons, per sempre adéu-siau / --- / oh serras *desiguals*, que allí en la pàtria mia, / dels núvols e del cel de lluny vos-distingia, / per lo perfil més ferm, per lo color més blau». *Desigualtat*: «lo dit poble de Sant Boy, fora de la plassa, ab sas voltas al costat de la parròquia, és pobre cosa, per ser las casas en *desigualtat* notable, per ser tot muntadas i baixadas, molt mal empedrats los pocs carrers ---», B. de Maldà (*Excursions*, p. 100). *Desigualar*. *Inigual*, calc del fr. *inégal*; *inigualable*.

CULTISMES: *Equació*, deriv. del ll. *aequare* 'igualar': com a terme de física: «--- pendrà ço que trobaràs en son endret de la *equació* sanar <'senar', 'imparell'> e guardar-l'as a part», P. G. Corsuno i D. Planes, *Tractat d'astrologia* (3.ª quart S. XIV). *Equable*; *equabilitat*. *Equador* [Lab. 1840; -ator, Belv.]; *equatorial*.

Equitat [Lacavalleria], ll. *aequitas*, -atis; *equitatiu* [Belv.]. *Equitable*.

Adequar i *adequat*, pres del ll. *adaequare* [1502] «per ço jo supplique - los trobadors dignes, / no sols baleàrics - mes de hon se vulla, / al mallorquí nostre - cascú per si culla / llaors *adequades* - als actes insignes», Ant. Massot (JMBover, *BiblEscrBal.* I, 475.1.8). *Adequable*; *adequació*; *inadequat*. Hi hagué una variant occitanejant *asegnar*, *aseguament* m. 'adaptació' (*VidesR*, veg. el glossari).

CPT. del ll. *aequus*: *Equiangle*; *equiangular*. *Equia-*

xi. Equidiferència. *Equidistant*; *equidistància*; *equidistar*. *Equilàter* [-ro, Belv.], format amb *latus*, *lateris*, 'costat'; *equilateral*. *Equilibri* [-libre, Lacav.; -libri, DTo. 1757; Belv.], ll. *aequilibrium*, id.: amb *libra* 'balança', pres per mitjà de l'it. *equilibrio*, on l'introduí Pigafetta en el S. XVI (Migliorini, *Cos'è un vocabolario*, 86); *equilibrar* [Belv.], *librat* [id.]; *equilibrable*; *equilibrista*; *desequilibrat*, *librar*; *desequilibri* [Vogel]. *Equimúltiple*. *Equinocci* [DTo. 1647], pres del ll. *aequinocetium*, format amb *nox*, *noctis*, 'nit'; *equinocial* [Lacav.]. *Equiparar* [Belv.], ll. *aequiparare*, format amb *parare* 'disposar'; *equipable*; *equiparació*; *equiparància*. *Equipolent*; *equipolència*. *Equipotencial* [Fontserè, add. al DOrt.]. *Equisonant*, -sonància. *Equiponderant*, -ponderar; *ponderància*.

Equivalent [Lacavalleria]; *equivalència* [dice. Torra 1647]; *equivaler* [Belvitges]. *Equivalve*. *Equívoc* [c. 1390]: Aversó defineix les *diccions equívocues* en el *Torcimany* [II, 4]; *jugar lo equívoc* [Lab. 1840, Supl.], pres del ll. tardà *aequívocus*, format amb *vocare* 'anomenar': *equivocar* i *equivocar-se* [Lacav.];² *equivocat* [Belv.]; *equivocquista*; *equivocós*; *equivocació* [Belv.]; *equivocable*; *equivoc*; *inequívoc*; *inequívocament*. *Equànime* [DOrt.]; *equanimitat*.

Inic, pres del ll. *iniquus*, derivat negatiu de *aequus* [mj. S. XIII] Cerverí de Girona abomina els «Príncep *enic* e bisbe negligén», o sigui 'injustos, malvats' (ed. Ug., 6.1); més avall (vers 7) surt amb el matis d'insolent, petulant; si bé el copista del cançoner, que trobà la grafia *anic* en el seu model, ho corrompé en *antic*, però l'errada és evident pel context, al qual no convé el significat d'aquest mot.

El femení demostra que el mot en català es presenta en part amb descabdellament popular o quasi hereditari, car hi ha de vegades com a femení *eniga*, si bé d'altres usaren ja d'antic com a forma femenina *iniqua*, clarament manllevada del llatí; i així ha quedat la flexió moderna *inic/iniqua*; en lloc de la qual també apareixen formes intermèdies entre l'una i l'altra: «la fortuna és instable --- enganadora, *inicha*, cruel ---», Ant. Canals (*Scipiò*, *NCL.*, 35, després *iniqua* p. 36, i en el *De Providència*, 112.16, però *iniga* 112.11); «¿com no coneix que est vil, sens compació, per que tens no poc en car una fembra *inigua* ---?», Corbatxo (*BDLC* XVII, 67); «quants hi anaven / la cavalcaven, / com a pública: / vench la *inica* / coxa e manca, / per dolor d'anca / ---», JRoig (*Spill*, 13158, que en un altre passatge el fa rimar amb *practica*; *inich* rimant amb *inimich* en Fenollar).

Per aquell temps, però, ja anava predominant el femení modern, com sigui que Joanot Martorell escriu *la iniqua fortuna* (ed. Ag. I, 49.7), si bé Francesc Prats roman fidel a una variant més antiga: «Jesús bo, qui has portada / sentència tan *inica*, / ab vbluntat reprovada, / de gent folla qui -t judica» (a. 1487, JMBover, *BiblEscrBal.* II, 156.15.2). En els segles baixos molts oblidaren el mot, almenys en la seva forma catalana; si bé es mantingué usual en el llenguatge tradicionalista dels textos religiosos, en el Rosselló: